

Издаје Суботом.

Цијена:  
За ПРНУ ГОРУ и АУ-  
СТРО-УГАРСКУ (с ВОС-  
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)  
на годину 6 ф., на по год.  
3 ф., на четврт године 1 ф.  
и 50 новчића.

За све остале земље у  
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на  
годину 20 франака, на по  
године 10 франака, на чет-  
врт године 5 франака.

# ГЛАС ЦРНОГОРЦА

## Лист за политику и књижевност.

Претплата шаље се у  
плаћеним писмима непо-  
средно администрацији Гл.  
Црногорца на Цетиње, а  
може се и картом упут-  
ницом на пошту у Котор.  
Донеси пишу се уредниш-  
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од  
реда 5 новч. За огласе веће  
и на дуже вријеме мање.

## DOCUMENTS DIPLOMATIQUES

émanants du Ministère des Affaires E-  
trangères de la Principauté de Monténégro  
relatifs à l'affaire de Dulcigno.

## VII.

N.o 428. Cettigné, le 20 Aout (1 Sept.) 1880

Au Chargé d'affaires de la  
Grande Bretagne. (Notice relative  
à la remise de Dulcigno par les autori-  
tés turques au Montenegro).

Monsieur le Chargé d'affaires!

Si le commandant de la flotte réu-  
nie sera en état de garantir que les  
autorités turques effectueront la remise  
de Dulcigno pacifiquement, le Monténé-  
gro pourra être prêt dans huit jours à  
partir du moment où il aura reçu l'in-  
vitation d'occuper cette ville ainsi que  
le district.

Dans le cas contraire, si la remise  
pacifique était douteuse ou impossible le  
Monténégro devra, avant d'agir ou de  
dépasser ses frontières du côté de Dul-  
cigno, se conformer à l'état des cho-  
ses en Albanie et peser la situation sur  
le reste de sa frontière. Il ne pourra en  
cette occurrence répondre affirmativement  
que selon les circonstances, car dans  
cette seconde hypothèse il lui faudrait  
nécessairement du temps pour se pré-  
parer.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

## VIII.

N.o 437. Cettigné, le 24 Aout (5 Sept.) 1880.

Au Chargé d'affaires de la  
Grande Bretagne. (Notice relative à  
l'entrée des Monténégrins à Dulcigno).

Monsieur le Chargé d'affaires!

A la suite de l'invitation que vous  
nous faites au nom de votre Gouverne-  
ment de nous mettre au plutôt en mesu-  
re de prendre possession du district de  
Dulcigno pacifiquement et au besoin par  
la force, j'ai ordre de Son Altesse de  
vous déclarer que le 15 de ce mois de  
Septembre nouveau style le Monténégro  
sera prêt pour toutes les deux éventua-  
lités.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

## IX.

N.o 449. Cettigné, le 31 Aout (12 Sept.) 1880.

Au Chargé d'affaires de la  
Grande Bretagne. (Une communica-  
tion par laquelle on lui fait savoir que  
les troupes monténégrines sont prêtes  
à entrer à Dulcigno).

Monsieur le Chargé d'affaires!

En suite de la déclaration que j'ai  
eu l'honneur de vous communiquer le  
24 Aout (5 Septembre) d'ordre de Son  
Altesse le Prince je m'empresse de por-  
ter à votre connaissance que après de-  
main le 14 courant les troupes monté-  
négrines, sous le commandement de Mr.  
Bojo Petrovitch et du Vojvode Vouco-  
titch, désignées pour prendre part en  
coopération de la flotte unie des gran-  
des Puissances à l'occupation du district  
de Dulcigno, seront concentrées à Sou-  
torman.

Les commandants de l'armée mon-  
ténégrine ont reçu ordre de se tenir à  
la disposition du Commandant en chef de  
la flotte unie et de se tenir prêt à mar-  
cher à son appel.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

## X.

N.o 452. Cettigné, le 8 Septembre 1880.

Au Chargé d'affaires de la

Grande Bretagne (relativement à  
l'invitation que les autorités turques pour-  
raient faire au gouvernement monténé-  
grin d'occuper le district de Dulcigno).

Monsieur le Chargé d'affaires!

Je viens de recevoir votre lettre  
d'hier et je m'empresse d'y relever un  
point très important.

Vous me dites que, d'un moment à  
l'autre, nous pouvons recevoir des auto-  
rités turques l'invitation de marcher pour  
occuper la ville et le district de Dulcigno.  
Or, jusqu'à présent, nous avons toujours  
traité cette affaire par l'intermédiaire de  
l'Europe et non avec la Turquie; nous i-  
gnorons même officiellement ce qui a pu  
se passer entre les Cabinets et la Tur-  
quie, nous ne connaissons pas la nature  
des garanties que cette dernière a pu  
avoir donné ou proposé pour avoir le droit  
de nous inviter en dehors de l'interven-  
tion européenne. D'ailleurs le passé nous  
a assez bien instruit de nous méfier des  
relations directes avec notre voisine, re-  
lations que nous avons après tout pres-  
que rompues.

Vous comprendrez donc, Monsieur  
le Chargé d'affaires, que nous ne pour-  
rions marcher que sur l'invitation de  
l'Europe, dussions nous avoir pour  
objectif l'occupation pacifique de Dul-  
cigno ou bien la perspective de s'en  
emparer par force.

C'est donc dans ce sens que nous  
avons compris votre dernière communi-  
cation.

En cas de l'invitation faite par  
l'Europe nous sommes prêts de marcher,  
dans l'une ou l'autre éventualité, ainsi  
que j'ai eu l'honneur de vous le dire par  
ma lettre du 5 c.

Mais si les autorités turques la fai-  
saient de leur propre chef au comman-  
dant de notre armée, ce dernier ne  
pourrait pas obtempérer à leur demande.

D'abord nous ne connaissons même  
pas ce qui fut décidé entre l'Europe et  
la Turquie, comme j'ai eu le plaisir de  
vous le dire plus haut et en suite une  
mésaventure dans ce cas pourrait avoir  
des conséquences graves que nous ne  
pourrions pas prendre sur notre respon-  
sabilité unique.

Ayez la bonté, Monsieur le Chargé  
d'affaires, de faire part de ces réserves  
à votre Gouvernement, si toutefois celui-  
ci était informé des intentions des Turcs,  
de prendre l'initiative de la démarche  
qui nous préoccupe, et jusqu'à là je con-  
sidérerais ce point de votre lettre comme  
un avis personnel de votre part.

Veuillez etc.

Signé: RADONICH.

\*) Nous prions nos lecteurs de vouloir bien ex-  
cuser les fautes d'orthographe qui se trouvent dans  
ces documents à cause du manque de caractères cor-  
respondants. La Rédaction.

ДОКУМЕНТИ ДИПЛОМАТИЧНИ  
из министарства иностраних дјела  
Књажевине Црне Горе.

## VII.

Br. 428. Цетиње, 20. Августа (1. Септ.) 1880.

Отправнику послова Велике  
Британије. (О спремности Црне Горе да  
прими предају Уциња од власти турских).

Господине отправнице послова!

Ако заповједник сједињене флоте бу-  
де у стању да јемчи да ће власти турске  
на миру извести предају Уциња, тада ће  
Црна Гора моћи бити готова за осам да-  
на да пође они час када прими позив да  
заузме ову варош заједно са округом.

У противном олучају, ако би предаја  
на миру била сумњива или немогућа,  
Црна Гора, прије но што би се упустила  
у акцију и прекорачила границу од стране  
Уциња, дужна би била да се удеси пре-  
ма стању ствари у Арбанији и да узме у  
обзир положај на осталијем својем гра-  
ницама.

У том случају Црна Гора не би мо-  
гла одговорити афирмативно него само  
према околностима, јер у овој другој прет-  
поставци њој би нужно било времена да  
се спреми.

Примите и т. д.

Потписан: Радонић.

## VIII.

Br. 437. Цетиње, 24. Августа (5. Септ.) 1880.

Отправнику послова Велике  
Британије. (О томе како ће војска цр-  
ногорска спремна бити да пође на Уцињ).

Господине отправнице послова!

У слијед позива који нам ви чините  
у име ваше владе да будемо што прије  
спремни да заузмемо Уцињски округ на ми-  
ру а ако буде нужно и силом, ја имам  
налог од Његовог Височанства да вам  
изјавим, да ће војска црногорска 15. ов. м.  
по новом календару бити спремна за оба-  
двје евентуалности.

Примите и т. д.

Потписан: Радонић.

## IX.

Br. 449. Цетиње, 31. Августа (12. Септ.) 1880.

Отправнику послова Велике  
Британије. (Саопштење којим му се  
даје на знање да је војска црногорска  
спремна да пође на Уцињ).

Господине отправнице послова!

У слијед изјаве коју сам имао част  
да вам саопштим 24. т. м. по налогу Ње-  
говог Височанства Књаза, хитим да вам  
ставим до знања да ће преко сутра 14. ов. м.  
војска црногорска под заповједништвом г. Бо-  
жа Петровића и војводе Вукотића, која је  
одређена да учествује у радњи сједињене  
флоте јевропских великих сила ради  
окупације округа уцињског, бити окупље-  
на на Суторману.

Заповједници војске црногорске доби-  
ли су налог, да буду на расположењу  
главном заповједнику сједињене флоте и  
да на позив његов буду спремни на поход.

Примите и т. д.

Потписан: Радонић.

## X.

Br. 452. Цетиње, 8. Септембра 1880.

Отправнику послова Велике  
Британије. (Односно позива која би  
власти турске могле управити на владу  
црногорску зарад окупације округа уцињ-  
ског).

Господине отправнице послова!

Примио сам писмо ваше од јуче и  
журим се да вам једну врло важну  
тачку у њему нарочито истакнем.

Ви ми кажете, да ми можемо сваки  
час примити од власти турских позив да  
пођемо да заузмемо Уцињ са округом.

Еле, ми смо до сада свагда распра-  
вљали ову ствар посредовањем Јевропе а  
не са самом Турском, ми и не знамо зва-  
нично шта се могло збити између кабине-  
та и Турске, ми не знамо ни какве су  
гарантије које је Турска могла дати или  
предложити да би имала право да нас  
позове мимо интервенцију јевропску.

С друге опет стране прошлост нас је  
довољно научила да се лично непосред-  
них односа с нашом сусјетком, односа  
које смо ми скоро већ прекинули.

Ва бисте дакле разумјети, Господине  
отправнице послова, да ми не можемо по-  
лазити на то да позив Јевропе, ако нам  
ваља имати пред собом као предмет мир-  
ну окупацију Уциња или бар изглед да  
ћемо га на силу добити.

У том смислу ми смо разумјели ва-  
ше потоне саопштење.

Кад нас Јевропа позове, ми смо го-  
тови да пођемо, било да нас очекује ово  
или оно, као што сам имао част да вам  
кажем у мом писму од 5. т.

Али ако то учине власти турске пре-  
ко својих заповједника заповједницима  
наше војске, ови се не ће моћи одазвати  
њиховом захтјеву.

Сувише ми не знамо ни шта је од-  
лучено између Јевропе и Турске као што  
ми је било мило да вам кажем мало ви-

ше, и по томе несрећа каква у том слу-  
чају могла би имати тешких последица,  
за које ми не бисмо могли узети сву од-  
говорност на себе саме.

Ја вас молим, Господине отправнице  
послова, да ове резерве саопштите вашој  
влади, ако је ова какогод извјештена о на-  
мјерама Турака, да предузмете иници-  
јативу у овом кораку који се нас тиче, а  
дотле ја ћу сматрати ову тачку нашега  
писма као ваше лично мишљење.

Примите и т. д.

Потписан: Радонић.

## ЦЕТИЊЕ, 17. Октобра.

И ове недеље телеграф ни да би  
цикнуо. Знак је то, да се све врзе  
око преговора који су зачети између  
повјереника с турске и црногорске  
стране. Од исхода тих преговора  
зависи како ће се цијела ствар уцињ-  
ска, а с њом и цијело источно питање  
које данас о њој виси даље развити.

Ми смо у пр шлом броју овога  
листа видјели, како се све прегова-  
рање на Ријеци разбило о два члан-  
ка, који су Турци без сваке сумње  
само за то подметли у своју конвен-  
цију што су у напријед могли знати  
да ће се о та два чланка разбити  
свако даље преговарање.

Турски изасланик, Бедра-беј, по-  
шао је још прошле недеље с Ријеке  
у Скадар, тобож да се с Риза-пашом  
посавјетује о та два чланка и да од  
њиха прими упутства. Има дакле већ  
недеља дана како се он о томе са-  
вјетује с Риза-пашом, а још се не зна  
на чему је с тим савјетовањем. Зна се  
само толико, да је замолио, да се  
преговори с црногорским повјереником  
не држе више на Ријеци гдје му је  
далеко доходити, него да се држе на  
Вир-пазару.

Црногорска влада, као у свему  
погодљива и добру рада, пристаја је  
и на ову жељу турску и упутила је  
свога повјереника да пође у прошли  
понедељник на Вирпазар, камо је и  
турски изасланик обећао да ће доћи  
у исти дан.

Но у потоњи час поручи турски  
изасланик, да не може доћи, јер је  
блато скадарско побијешљено, па му се  
не иде тудијем, док се опет блато не  
стиса.

У слијед тога наступила је опет  
мала једна почиња, иза које већ би ва-  
љало да су наступили даљи преговори;  
али сада се опет прохтјело Риза-паша,  
да премјешта сједиште и мјесто пре-  
говарања, јер му се већ ни Вир-пазар  
не допада. Риза-паша шаље поруку  
влади црногорској да изашље свога  
повјереника на преговор у Куњу, је-  
дно мјесто источно од Уциња, на гра-  
ници (садашњој) између Црне Горе и  
Турске, некако баш испод Горане, гдје  
турска тонови стоје наперени. Ту је  
обећао Риза-паша, да ће 16. (28.) ов.  
м. послати повјереника турског да се  
састане с нашим повјереником.

Према је наша влада оволиким  
дојаконим шавањем и варањем с  
турске стране могла бити сита и пре-  
сита, и пак, да јој се не би могла пре-  
бацити и најмања сјенка непогодности  
за мирно изравнање ствари, пристаја  
је на захтјев турски и поручила је  
да ће послати свог повјереника за  
састанак с турским у Куњи 16. о. м.

Кад смо већ били уочи 16. ов. м.,  
опет Риза-паша шаље поруку, да немо-  
же доћи у Куњу 16. о. м., јер је он  
сувише заинтересан припремама за мирну

предлажу Училиш,“ него да ће кроз нај-  
краће вријеме поручити кад ће тамо  
моћи стићи.

Дотле је ствар доспјела у овоме  
часу кад ово пишемо.

Из овога се и олет и сувише ја-  
сно види, да порти није стаде до тога,  
да се овјем преговарањем дође до  
коначног и сталног рјешења, којим би  
се ово питање већ један пут скинуло  
с двестог реда, него је пена памјера  
још с почетка била па и данас остала  
да се свакојакијем препрекама рјешење  
овог питања онемогући или бар у не-  
доглед отисне.

Није ли то с њене стране просто  
шканисање, најприје Црне Горе а за  
тијем и свијех осталијех сила које су у  
питању овом у истој мјери као и Црна  
Гора ангажоване, кад она данас пред-  
лаже за мјесто преговарања Ријеку,  
сјутра Вир-пазар, прекосјуга Куњу?  
Ко стоји добар да онда не ће предло-  
жити још и друго гоје мјесто у Арба-  
нији или Црној Гори? И ко стоји до-  
бир, да и у Куњи или гдје му драго  
не ће ступити на сриједу с приједлози-  
ма, који просто не могу бити предмет  
преговарања, почем не спадају у ком-  
петенцију ни Турске ни Црне Горе?

Што се нас тиче, ми смо већ то-  
лико пута нагласили па и овом прили-  
ком понављамо, да с Турском нема  
погодбе и да сва ова преговарања не  
ће довести баш ни до каквог резултата.  
С Турском се само онда може с успје-  
хом преговарати, кад јој се ханџар у-  
пре у груд, другим ријечима: кад се  
права физична сила обави на њу испред  
које нема куд да измиче.

Што се полке од великих сила  
не смију да одваже на примјену овако  
драстичних средстава против порте  
чи то још којекако можемо да разуми-  
јемо: многа се боји неизвјесности ис-  
хода од борбе у којој се морају ускр-  
слити и сплести многобројни и разно-  
врсни интереси; многа не може да се  
одрече својих уображених интереса  
и претензија, за које се боји да ће би-  
ти окраћени или оштећени, ако се бор-  
ба замјети у неугодном часу; многа  
оцет у рођеној кући осјећа доста за-  
паљива материјала, па који би могла  
пасти варница од ватре источне.

Ми то све добро видимо и разу-  
мијемо. Али опет с друге стране не мо-  
жемо да се начудимо чуду које сезби-  
ва пред нашијем очима и за које исто-  
рија не памти примјера: како једна вар-  
варска, азијатска, нехришћанска држава,  
која је већ једном погубила, може  
тако дуго да за нас вуче прве државни-  
ке јевронске и управо да збија лаж-  
дију и да се титра с одређеним  
једнога уговора у којем лежи заложена  
заједничка воља најмоћнијих и најпро-  
свјетлијих држава у Јевропи?

Ту загонетку ваљда ће нам скоро  
будућност одговорити!

## Листак „Гласа Црногорца“.

### РАЧУНАЈМО СА НАШИМ ЖИ- ВОТОМ!

Једна ријеч очевима и — „оцима.“

Пробитачан је обичај у неких наро-  
да водити такозвани кућени рачун. У ње-  
му се пише све што кућа привреди и по-  
троши, те се тако на крају мјесеца или  
године види јасно, како стоји наш трошак  
према нашем иметку.

Мало је кућа у нас гдје је обичај  
живјети с рачуном и по рачуну, те с то-  
га мало која и зна, у каквом сразмјеру  
стоји њезина привреда са издатцима ње-  
зиним, а тада се лако догађа, да они по-  
шљедњи превлађују наше дохотке и пошље-  
дница ће бити, да ће се окривити главно,  
гдје га има, а гдје га нема да ће се ку-  
ћа увалити у дуг. Било да криви изметак  
или да се задужи, породица ће да иде  
назад брже или спорје, према сразмјеру  
њезиног изметања.

Гдје је у кући много руку и здра-  
вих руку, врше се не само кућени посло-  
ви, него претијече времена и за друге.  
Гдје се ради за себе, ту се штеди, гдје се  
ради за друге, ту се привређује. \*)

\*) У нашем свијету нешто ружно звани  
„радити туђе“ — а ја велики благо онемо који у-  
мије и стаче да заради што, ако ће и туђе. Зар  
вјештаца и занатлије махом не раде туђе?

## ЕТНОГРАФИЈА СЈЕВЕРНЕ АРБАНИЈЕ

### арбанско-црногорски спор.

У лондонском „Тајмеу“ од 15 Сеп-  
тембра ове године изашло је сљедеће ве-  
ома важно и занимљиво писмо од дубро-  
вачког дописника истог листа, које у пре-  
воду дописује:

Дубровник, 26. Августа 1880.

Садашњи спор између Црногораца и  
Арбанаса није нова ствар, него је обнова  
вјековне борбе, која је са промјенама  
срећом вођена између ова два живља на  
цјелој површини између Црне Горе и Дри-  
на. Сва тако звана Гегарија, или сјевер-  
на Арбанија, била је прије турске напас-  
ти у мирном притисању Срба од Зете ко-  
јој је неко вријеме Скадар био престони-  
ца. — И ако су се, без сумње, стари И-  
лири простирали над већим дијелом за-  
падне половине балканског тропоља, и је-  
су најранији познати и присутни господари  
истог, опет њихов одлично војнички ка-  
рактер није могао спасти земљу ни од је-  
дне ново-освајачке силе. Као народ веома  
бистар и ратоборан они су вазда цијење-  
ни у улози савезника и помајника али ни-  
јесу никад били катри, осим у часовима  
завоса, да се одрже против племена и ни-  
жих од себе. Један мали огранак најне-  
преступнијег планинског предјела око и  
иза Елбазана јесте на сву прилику једи-  
ни дпо од цијеле Шкипетарије, који није  
стварно и подицу подлагао сваком спољ-  
ном нападачу. И да не говоримо о Рим-  
љанима, Бугарима, Галима, Арапима и  
другима, чије пролазно присуство не бје-  
ше ни од какве етнолошке вриједности,  
Арбанију су још од шестог стољећа поче-  
ли мирно освајати Срби са сјевера, а Је-  
лини са југа, — осим што су је поселили  
скоро са свим потчинио српски царевни,  
— тако да од првобитног пелашког соја  
тек ако једно незнатно језгро од релатив-  
но чисте крви данас у животу остаје. У-  
право већина сјеверно-арбанских племена  
јесте словенског порјекла; једини Мири-  
дита на сву прилику представљају „ча-  
сту шкипетарску лозу.“ \*) Васојевићи и Ку-  
чи зна се већ да су чисти Срби и по је-  
зику и по вјери, као год и црногорска  
им браћа: док су Хаси, Хоти, Клементи,  
Кастрати, Груд, Шкереџи као и сва се-  
ла на равници подгоричкој редом словен-  
ска — само што су подлегла сложном у-  
тицају турске доминације и католичке про-  
паганде. Најзад и Дукађинци са племи-  
ма Шоша и Шала (ови пошљедњи се та-  
кође сматрају за Дукађинце) јесу још из-  
мјешани са словенским живљем. Ријека  
Дрина била на сву прилику граница пра-  
вих шкипетарских племена. На дан битке  
косовске — тог великог критичног часа у  
борби између српског и турског царства  
— сва просторија од Дрина припадала је  
Србији; и гдје није била богом пушта или  
од људи са свим напуштена, мало по ма-  
ло насељена је бјегуницама и лутајућим  
чобанима. Предања и pjesме српске и  
шкитетарске потпуно се слажу у томе,  
и разна племена, која данас на сва уста  
вучу против одајања од мајке отаџбине  
им, кажу се да су потомци људи, који  
бјежећи од Турчина с једне, а од Венде-  
те с друге стране, наставили се у опу-  
тошеним пошамата старе Илирије. Тако  
Плаво и Гусиње насељено је брат војводе  
Васа (властелина српског), чије потомство

\*) Нама се баш чини да ће се модерни Ми-  
ридита показати такође од словенског односно  
српског порјекла. Свакако има много основа за  
овакав суд. Пр.

Како се у кући обила једно чељаде,  
већ су четири руке мање на раду: двије  
су немоћне зарид болести, а двије дру-  
ге ваља да дворе и нуде оболелога. Ку-  
ћа на тај начин губи онолико, колико би  
то двоје радом уштеђело или привредило.

Пођимо сад један корак даље. Уми-  
мо да је у народу већи дпо људи слаб  
или оболело. Тада иде један дпо привреде  
оних који су здрави на одржање слабих и  
убогих, а тиме се крвати привреда свакој  
породици, те ће с тога мало која напре-  
довати у цуној мјери. Сиромаштво у на-  
роду је пијавица на здравом тијелу; у нај-  
бољем случају сиса му снагу и слаби га,  
у најгорем напада на њмање привредних  
чланова у народу, и крши га то „добро-  
вољним прилозима“ оних што теку, то на-  
силно и разбојнички, грозећи и самоме  
животу оних, што су уштеђели од свога  
рада коју пару. Необорив је чин, да је си-  
ромаштво веће а злочин чешћи ондје, гдје  
људи живе без рачуна.

Као што разборита кућа води рачун  
о својем стању, тако чине данас и читави  
разборити народи, они биљеже сваки по-  
крет међу њима. Колико се роди, колико  
вјенча, колико се њих оболело, колико умре;  
колико живине запате, колико рада извр-  
ше, колико лјетине извезу, — све се то  
зна у њих, и томе се зна у свако доба,  
како стоји тај народ, да ли напредује или  
се губи, да ли му иметак расте или опа-  
да, је ли му здравље добро или лоше —  
једном ријечи, зна се на чисто, како сто-  
ји с тим народом, какву вриједност он  
има у великој људској породици, је ли до-

саставља једино племе западно од Зете,  
које никада није пустило Турчина међу  
се (син напљедног главара њиховог, Вуко-  
вић, јесте садашњи заступник Црне Горе у Цар-  
играду), а оба брата била су бјегунци са  
Косова. Клементи доводе свој порекло од  
неког далматинског ускока, који се Срп-  
кињом оженио, и заузео путе пошаме на  
Зему, но чији су потомци присиљени уз  
Турке у очи битке на Косову. Подобна  
поријекла доводе и скоро сва остала пле-  
мена у већ поменути крајевима. Кад су  
пак Турци ова арбанашка племена поко-  
рали, они не настав никакве заједнице  
међу њима, почну их још више цијепати  
— вјешто их завађајући једно с другим.  
Тако, гдје год су могли, уносили су ислам  
— турчени их, подбађујући их и потла-  
ћивајући их на међусобне ратове, а гдје  
то није помогло, служили су се католич-  
ком пропагандом као моћним средством  
за још даље цијепање хришћанског жив-  
ља — давајући римској поповштини ши-  
роко поље да покатоличи сва погранична  
и православна племена. Ова је политика  
не може бити боље усмјерена све до по-  
шљедњег рата, јер се већина становништва  
на Зему већ искатоличила била, а пропа-  
ганда је из дана у дан већег маха доби-  
јала још и посредном потпором аустриј-  
ске владе, која је на неку евентуалну ко-  
рист рачунала у томе, што се становни-  
штво одриче српског, а прима шкипетар-  
ски језик; и што ће се за једно кољено  
или два са свијем одијепати од своје ста-  
не браће. Чувство народности пак код Ар-  
банаса није у ствари јаче, но што би се  
могло очекивати од такве прошлости. Као  
год што су готови да се бију у одбрану  
племенских им властита и имовина, та-  
ко су исто и за шаћар. Мусулмански жи-  
ваљ навикнут на власт и оружје природ-  
но је и најратоборнији. Он је најоштрије  
противан ширењу Црне Горе, особито пре-  
ма Плаву и Гусињу, који округ и географ-  
ски и етнографски још једнако припада  
Црној Гори (пошто католичка пропаганда  
није тамо никакве значајне резултате по-  
стигла). Ово су н. пр. сразмјерце станов-  
ништва у том крају (по најновијој ста-  
тистичи Хегара): Гусиње и Плаво 7000  
мусулмана и 4000 православањих; Доњи  
Васојевићи 8500 православањих; сви сјевер-  
нији окрузи са свијем православањима. Укуп-  
ни број православањих и мусулмана у спор-  
ним окрузима сјеверно од Зема износи  
9850 мусулмана, а 8450 православањих. О-  
круг подгорички броји 12500 правосла-  
вањих, 7700 мусулмана, а само неколико  
католика. Мусулмански живаљ у овој не-  
мирној земљи јесте једини, који се непо-  
средно противи присаједињењу Црној Го-  
ри; ако је и католичко становништво у-  
стало, да с оружјем брани чисто један  
турски интерес, то је онда за плаћу. У  
овом погледу и пошкитетарска као год и  
права шкипетарска племена сложна су и  
мено: да се не мијешају у туђу свађу без  
награде. За сву дугу и бурну периоду  
кроз коју је Арбанија прошла, од како је  
под Турке потпала, већи дпо становни-  
штва, као немусулмански, био је осло-  
бођен од конскрипције (давања војника), и  
остављен самом себи у уређењу сопстве-  
них послова одржао је неку врсту домаће  
аутономије (самоуправе). Арбанаси су пак  
употребљивали од стране турских султана  
као најамници у свима њиховим ратовима  
или као целати деспотске им организаци-  
је, а као такви навикли су да презиру  
сваку мирну радњу, и да воде варварски  
и примитиван живот, у коме једина мушка  
врлина јесте лична храброст, а једино до-  
стојно занимање — војничко. Код Арба-  
наса никада није било ни сјенке полигич-

бар или лош члан њезин; — као оно што  
се зна о трговци свакога часа као стоји,  
јер му „књиге“ чисто показују, колика су  
му примања а колики му је дуг, или као  
што веле „активна и пасива.“

Тих биљежака из којих су у новије  
доба провереле читаве науке и које по се-  
би већ сачињавају једну крупну науку  
(статистику), — њих нема у нас \*) и та-  
ко је са нашим народним животом као  
оно са кућом што живи без рачуна: тро-  
ши кад има, оскудијева кад нема, а о у-  
штеди за потоња кољена слабо ко и ми-  
сли.

Као што мора да пропадне таква ку-  
ћа, тако исто мора пропасти читав народ,  
живећи тако „од ока“, само што ће с пр-  
вом њи брже, а с другим мало спо-  
рије —

Рачун је у опће слаба страна Срби-  
нова; нигдје ваљда није мање воље за њ  
по у нас, и само кад нас нагонит невоља,  
ми се пуштамо да рачунамо, како ћемо  
се извући из ње, — а тада се обично хр-  
ђаво извучемо. Узрок томе јамачно ле-  
жи у дому и у школи. Што дијете не на-  
учи од својих родитеља, и само не чини, а  
кад је у школи, тада му намећу рачун-  
ске примјере, што се мало примјењују у  
свакидашњем животу, а све и да се неки  
и употребе, ни како нијесу удемени, да  
дијете може схватити, колико је рачун  
замашан за човјека и његову кућу, да

\*) Званични пописи биљеже све народно-  
сти заједно те се не може знати, која напредује,  
која ли опада.

ког јединства, а турска влада служила се  
вазда једним племеном да га потчини дру-  
гом — длазла Геге противу Тоска, Хоте  
противу Пасрија и Скадрани и обратно —  
а сама је неутрално гледала те међусоб-  
не ратове не пуштајући своје паше ни ко-  
лико да се помјере. Мисао је пак била та,  
да ће Арбанаси у толико бити бољи ба-  
шибозуци што се више вједбају и туку  
између себе. У осталом и сама чувена ка-  
ријера Скендербегова није била ништа  
друго до један војнички покрет извршен  
под управом вође од великог личног упи-  
ва, а све које се може држати само до-  
де док је било доста боја. Мар би далеко  
прије упропасти! Скендербегову државу  
него ли сав онај грдни рат што га је он  
водио. Јер у цијелој Шкипетарији нема ни  
једне установе, било демократског било  
деспотског поријекла, која би могла послужити  
као основа народној организацији.  
Ту нема никакве друге ваи патријархал-  
не узде, нити има што драже срцу поје-  
динца од неограничене независности пре-  
ма сваком централном старешинству. У-  
право, оно мало ред и слоге што се код  
њих данас види може се без оклијевања  
приписати материјалним обзирима, а ни-  
каквој „политици“ с њихове стране. Тако  
један пријатељ који је ту скоро из Скадра  
дошао, а у чије изворе као и тачност ја  
пуну вјеру имам, каже ми да је паша те  
провинције, свакако до најновијег времена,  
редовно плаћао тако звану „војску листи-  
цу“ а снабђивао тамилне њихове с хра-  
ном. Арбанаси су свагда готови да се бију  
под тим условима — против кога год хо-  
ћеш а особито противу Црногораца. Ме-  
ђутим она далеко разгласена вриједност  
Шкипетара као војника са свим је неза-  
служена. Он је врло лак на ноги, неумо-  
ран је и обикнут на оваковрне тешко-  
ће — а то су својства која га праве ба-  
шибозуком прве класе — особито кад има  
што да се ушћари — али он ће се да-  
леко прије изложити за љубав пљачке не-  
го ли за љубав ратничке славе. Њему се  
не може спорити лична храброст, и у бо-  
ју преа у црва он је јунак; али, како и-  
де напријед весело и бијесно — изгледа-  
јући сграштан онима који га не познају —  
опет његова војничка кураж је равна  
линој сјелости; и, кад посао постане  
мало врућ, и он види како се око њега па-  
да, то брзо пазуби мх и његова мудрост  
достиче онда његову храброст. Тако н. пр.  
у бескрајним ратовима с Црногорцима не  
зна се скоро ни за један случај гдје су  
арбанашки башибозуци извршили честит  
напад и на много мању силу. Сулејман-  
паша у његовом маршу кроз Црну Гору  
— а то је био најемјелија као и најтежи  
удар цијелог рата — није никако хтио да  
прими Арбанасе; док је Мехмед-Али-паша,  
који имаће 7000 њих на Морачи видно  
гдје му се сва војска поклаши и избјеже  
због поразе коју претријеше иети Арбана-  
си од три пута мањег броја Црногораца.  
У осталом омиљени начин ратовања код  
Шкипетара јесте изненада напасти у вели-  
ком броју на изложне положаје; пред-  
сграже и т. д. убити и опустошавати све  
што се нађе, а отегнути чим помоћ не-  
пријатељу стигне. Код год у њихове руке  
падне глава му се одсјече и однесе. Док  
су на пр. Црногорци заробили велики  
број турских низама, ја се не сјећам да  
су имали и једног арбанског башибозука.  
— Од своје стране ја држим да се није  
ни мало бојати да ће војнички покушаји  
тако зване „арбанске лге“ моћи поре-  
метити планове сила, ако то јест ова  
лига не буде знатно поткрпљена тур-  
ском редовном војском, а при том уредно  
снабђивана и плаћана. Арбанаси се не

покажу свезу између њега и разборита  
људека живота.

Пошљедница тога живота без рачуна је,  
да се наш народ очигледно губи у сваком  
погледу: губи се бројно, јер га је сваке  
године мање; губи се физично, јер сваке  
године мање производи; губи се матери-  
јално, јер му је изметак сваке године ма-  
њи. Гдје се једном почне кривити главни-  
на, сиромаштво је извјесно, прије а по-  
слије, као што ће се извјесно преусушати  
извор, ако из њега црпио више но што  
утиче у њ. На многим мјестима видимо да  
се је већ преусушио. Гдје су наше мнућ-  
не опћине у горњем Подунављу и у Ба-  
рањи? Зарад којих узрока су пропаде; од  
какве су смрти угинуле?

Они који су позвани да воде рачун  
о народноме животу, јамачно не ће моћи  
да нам одговоре на ова питања, а за што?  
За то што и сами не знају, — а пјесник  
тумачи ту погубицу са

„Бог се благи на Србе наљути.“ —  
Духовна пјесник \*) ако није изрекао  
он се је бар сјетно старинаскога „Пропаст  
твоја од тебе.“ јер се србом окреће про-  
тив „великаша.“ И има разлог! Као што  
је пропасти породице крив домаћин, тако  
је пропасти народа крив старешина; — и  
један и други нијесу рачунали са изметком  
што управљаху.

А рачуна ли се данас?

Упитајмо наше свештенике, како сто-  
ји с парохијанима од како су међу њима

\*) Горског вијенца, владика Петар II.

могу одржати на окупу нити маневрисати другаче од башбожука. У војничкој организацији они су куд и камо изостали иза Црногораца, и ја смијем рећи да је 10.000 добре редовне војске довољно да преглази сву Шкипетарију. Та ено у пошљедњој побуну Миридита узеше ли два батаљона турских низама и сам Орош — престоницу миридитије. Ја сам убјеђен да, кад паша у Скадру нестане пара, а тако исто и кад страни не турски уицаји престану тамо дјествовати — а има се мјеста оваком подозрењу — сав тај покрет у Арбанији изгубиће сваку озбиљност. Међу тим грдна је штета за сиромашну Црну Гору што мора да у ово радно вријеме године, истјерује и мало и велико на границу — особито кад се сјетимо да су Црногорци све до Бојане једном већ отели били и да су се просто повукли према ријешњу берлинског конгреса.

С. Н.

## Пошљедња турска нота.

(Свршетак).

Реформе у мјестима гдје живе Јермени. Пошто се влада отоманска по чланку 61.ом берлинског уговора обавезала, да без одлагања уведе реформе изазване локалним потребама у оним мјестима гдје Јермени живе, да њихову сигурност од Черкеза и Курда гарантује и да мјере које буде предузимала за ту циљеве доставља у одређеним роковима великим силама, које ће контролисати уважање, она је послједице закљученог мира послала инспекторе на лице мјеста. Што великим силама не бјеху потпуно извјештаји, који су им поднашани односно наложеног извјештаја овим инспекторима, то бјеше због тога, што отоманска влада, не рачунајући неколико у хитни уведен реформа у управи и полицији по извјесним мјестима, не бјеше у стању да уведе све вужне реформе. Али сад је отоманска влада прописани извјештај доуцнила трудом Бекера паше и других чиновника државних и одлучила да примјени ове мјере:

1. Да би се осигурао живот и сигурност становника, даће се судовима у провинцијама Ерзеруму, Вану, Битлис и Дијарбекиру боља организација у духу реформаторског и контролисање над овом реформом повјериће се са свим нарочитом једном муширу царском.

2. У року од три мјесеца, рачунајући од оног дана кад силе буду дале тражене гаранције, отоманска влада реорганизираће у поменути провинцијама полицијске власти и жандармерију, да би се у њима стално одржавао јавни ред и сигурност.

3. Жандармеријске пуковнике (алајбејове) постављаће ратно министарство. Остале официре бираће стални пуковски савјети и њихово наменовање потврђиваће ратни департаман, на предлог главног гувернера. Они ће бити овлашћени, да полицијске органе према локалним потребама размјештају по њиховим провинцијама и на њихову слободу изјаву збоцнаваће ратно министарство све оне жандармеријске пуковнике и официре, који се покажу као неспособни за вршење својих званичних дужности.

4. Модус организације за општине, који је формулисан у ноти високе порте од 23. Јуна ове године потпуниће се у року од четири мјесеца према условима који се буду слагали с интересима државним.

5. Изузимљују царину и посредне порезе, као и поштанске и телеграфске дохотке, цео дохотак горе поменутих про-

винција употребљаће се прије свега на издатке у буџету сваке провинције предвиђене, који ће обухватити плату чиновника и остале трошкове. Од сувишка овога дохотка узимаће се напријед 10 процената за локалне потребе, као за наставу и локалне грађевине, а остатак, а тако исто и сувишак од поменутог у најпрвије узетог десет процента, слаће се у Цариград.

6. Избор и постављање судских чиновника у провинцији вршиће се по постојећој нарочитој уредби. Што се тиче административних чиновника, они ће се постављати према царској наредби, која ће се издати на предлог главног гувернера и по сугласној изјави министарства, под којима стоје чиновници. Главни гувернери управљајући се по уредби која се на ово односи, имаће права, да постављају и збоцују административне чиновнике у својим провинцијама, изузимајући префекте (мутесарифе) и главне секретаре (мектубије). При избору ових чиновника имаће се у виду само заслуга и поштење. На ова мјеста имаће присуства сви поданици царски, по чланку 62.ом берлинског уговора и по одредбама постојећих закона отоманских, чим буду имали она својства што се изискују.

7. Низамница ће се примјењивати по отоманском закону (мецели) и осталим законима што важе у царству.

Органска уредба зајевропске провинције у Турској. По чланку 22.ом берлинског уговора обавезана је висока порта да уведе нарочите уредбе у оним провинцијама јевропске Турске, које до сад нијесу имале никакве нарочите организације; да се те уредбе слажу с локалним потребама, да се поставе нарочите комисије у којима ће бити довољно заступљен домаћи елемент и које ће изградити појединости ових нових уредаба у свакој провинцији. По истоме чланку организациони предлози, који буду потекли из тих слабората, подносиће се на непротивље високој порти која ће, прије него објави указом или ферманом да ти предлози добијају законску снагу, упитати за мишљење јевропској комисији што је постављена за Источну Румелију. Царска влада настојавала је да одржи ове обавезе и о том се савјетовала с јевропском комисијом. Врло детаљно израђени предлози уредаба за ову циљев може у главном само на то ићи, да одобрите оне концесије, које по својој природи не би циљале на одвајање поменутих провинција од царевине; он ће осигурати пуно и цијело веренство високе порте и гарантовати мир и сигурност свију редова становништва, што ће све морати да буде у потпуној сугласности с правима и интересима царевине.

То је гледиште што је морало служити за основ горе поменутоме документу, који ће ступити у снагу чим добије потврду од Њ. Величанства султана.

Финансијско питање. Висока порта позваће непосредно и преко својих заступника код страних сила нарочите изасланике повјерљиваца њеног државног дуга, да добу у Цариград, те да се, без уплиивања од стране сила, споразуму с царском отоманском владом, о уређењу горе поменутог дуга као и о питању руске ратне накнаде, и да процјене услове, под којима би се у овом погледу дошло до правичног аранжмана. Ови услови могу се овако свести: Кад се једном постигне споразум измеђ владе и изасланика од стране повјерљиваца, онда ће ови именовати једну банку, која ће отплатити послове мјесто управе шест посредних намета. Нови финансијски завод управљаће дохотцима, које је управа шест намета

видим у нашој школи епископ статистичкога облика, али не видим у њима све што би имало да буде, ако хоћемо да смо на чистоту са стањем нашег народа. Материјал што је ту пратиће се по резерватским писарницама ако се у патријаршеској «административци» не уредреди статистичко одјељење. Из њега само могу поћи ништања која ваља да се нађу у статистици, а одговори ширеће се по народу, да свако зна, како је у његовој кући.

Та питања ваља да обухвате све гране народног живота, а одговори да се изложе сваке године у статистичким свескама. Само тако моћи ће наши напљедници сазнати, шта је у народу добро, што ли зло, и потражити средства и начине да подупиру што је добро а да се овиру против зла.

Будимо срчани и пошимо на рад све и да знамо напријед, да ће нас испрва ожалостити стварно стање нашег народа. Немојмо чинити што расипкућа, који се боји да завири у домаће рачуне да не види своју оскудицу у свој наготи њезиној. Признајмо отворено да смо јадни и сиромашни зарад нехата наших предходника, и старајмо се искрено да поправимо њихову погрешку. Па ће с нама поћи као са дјецом осиромашених родитеља, која ће за то, што се не стиде свога сиромаштва и поштена рада, опет уздићи усакнулу ђедовину.

(«Народни Лијечник»).

до сад прикупила. Ако се измјене трговачки уговори у смислу повишења садашње осам од сто царине, онда ће се исто тако разлика измеђ ових осам од сто и постојно повишаваних царина, а тако и сувишак што престане иза опште примјене закона о порезу на занате сразмјерно према дохотцима од порезе на дохотке (income-tax), на пошљедку Дугови Источне Румелије и Кипра, као и трибут Бугарске и један дво сувишка што престане иза увећања особених доходака државних, употребити на исплату интереса и отплату државног дуга отоманске царевине. Дуг без залог као и ратна накнада што се има платити влади руској, обухватиће се такође поменути аранжманом. Управа шест намета и њима придодатих доходака, који су мало час побројани, као и начин њиховог плаћања на основу државног дуга предаће се банци коју наменују изасланици повјерљивачки. Али ће отоманска влада ипак имати права, да контролише поменуте дохотке а нарочито шест намета.

Ово је све што ће отоманска влада моћи учинити за расправу црногорских, грчких и финансијских послова, као и за реформе у оним предјелима гдје живе Јермени и за органску уредбу у јевропским провинцијама царевине по 23.ом чланку берлинског уговора. Потписани је тврдо ујерен, да ће шест кабинета, у њиховом осјећању велике правичности и њиховом нарочитом старању за одржањем мира на истоку, увидјети озбиљу гаранцију и добру вољу царске владе у овдје побројаним знатним концесијама, које је порта одлучила да учини под тим условом ако силе савршено наусте пројект поморске демонстрације. С тога он лака себи надом, да ће силе од своје стране, по што узму у обзир правичну жељу портуну, да буде заштићена од сваке бригае у будуће и умјерена односно есенцијалних сукоба и заплету, које да набегава свакоме је у интересу, одобрити гаранције, које потписани очекује с пуно поуздања.

Резимирајући основе што говоре у корист тражених гаранција, потписани мисли да мора још и то додати, да се царска влада никако не може спатирати одговорна за оне запете, који могу настати кад отоманске власти и трупе напусте Уцињ, и да се са свим ништа не тичу мјере, које би се предузеле да се угуше нереди и да се заузме та област. Ако би силе ипак хтеле латити се поморске демонстрације и пресија против порте, онда би такве демонстрације и пресије силе у толико мање оправдане, што би, ако се црногорско и грчко питање регулише на начин поменути у овој ноти, остале још реформе у провинцијама гдје живе Јермени, а за те реформе потпуно су се постарале поменуте званичне мјере.

Што се тиче финансијских питања и оне ратне накнаде која се има исплатити Русији, висока порта, и ако ова питања нијесу предмет нарочите одредбе уговора берлинског, ипак је, руковођена живом жељом да свој кредит уздигне и узме у вид тражбине својих повјерљиваца, као што је већ горе напоменуто, одлучила да сазове заступнике повјерљиваца отоманског државног дуга, да би се постигао правичан и повољан аранжман. По себи се разумије, да ће великим силама, ако и најмање посумњају у горе поменута саопштења и поступак портин, стојати до воље, да контролишу за вријеме рокова извршење учињених обећања, која се односе на уговор рокова могу кабинетни констатовати да се нијесу извршила ова обећања, онда би они имали са свим исто тако као и царска влада право на своју потпуно слободу акције. И тако је царској влади нуждио да буде још сад осигурана, да ће се дефинитивно одустати, за сад и за сву будућност, од поморске демонстрације, као и од сваке пресије што би се чинила на царство. У исти мах потписани мисли да му ваља навести, да отоманска влада, позивљући се од своје стране на исти уговор берлински, ослања се на она права, која су јој дата односно рушења подунавских градова и да посједне Балкан отоманском војском — а што висока порта није до сад навлађивала да се изврши, обзирући се на највеће осјетљивости.

Све скупа узевши царска отоманска влада гаји сада само једну жељу, да горе тражена права, која потичу из уговора берлинског, очува и да од правичности великих сила добије овдје формулисана гаранције.

Потписан с т. д.

Асим.

## Политички преглед.

Још једнако воде се на двије стране преговори о рјешњу спора црногорско-турског: с једне стране међу великим силама, с друге стране између повјерљивачки турских и црногорских. Што се тиче великих сила, новине јављају, да је данас изјаснило да су се силе поједиљене на двије половине, од којих је једна: Немачка, Аустро-Угарска и Француска одбила

приједлоге Гледстонове односно присилних мјера које би се имале предузети против Турске, а друга половина: Инглишка, Русија и Италија држи заједно при тим мјерама. Кад се пита за разлог, шта је могло навести оне речене силе да се опире приједлозима Гледстоновијем, ласно га је наћи, премда код свијех није један и исти. Ми смо већ у прошлом броју изјавили који су то разлози: Аустро-Угарска се боји себе ради, а Немачка се не зала за њу шет себе ради, јер нема у свијету никога другог а ким би могла у савез ступити; олет Француска држи се њих из са свијем противположеног узрока: из непозјерења према Немачкој, од које се боји да је поводом источних заплету не би прерано ушле у рат са собом. А кад се запитају ове три силе: на који начин оне мисле да би се могао ријешити спор црногорски, кад већ не ће да се предузму против Турске оштрије мјере? Одговор би био на то питање: слегање рамењима, или никакав. У том лежи грозота ситуације и печат срама, који је ударен данас на чело Јевропа и њеном угледу и достојанству. Јер докле све силе признају да је Црна Гора у свом праву и да је цијела Јевропа обавезана према њој уговором међународним, докле половина тих сила, кад дође да се изведе то право, пере руке и чини се невјешта, и то наочиглед беспримјерном јогинулуку порте, која се сваком коракотом својим баца блатом на образ Јевропе. А олет сва тешкоћа ситуације лежи у томе, што је Гледстон тврдо одлучио да сва спорна питања на истоку Јевропе рјешава сложено и споразумно са свјема великим силама јевропским, па разумије се, кад тај услов изостане, т. ј. кад се покаже да у извјесном питању силе јевропске нијесу једнога мишљења, онда на Гледстон ни они који држе с њим немају куд него да застану и да скрсте руке.

Нама се чини, да Гледстон не ће моћи дуго подносити да га с континента овако на сваком кораку његовом везују и коче. Он ће се на пошљетку отргнути од те везе и почети радити, кад се већ не може сложено са свјема, сам на своју руку, а уз њега ће пристати без сумње и многа друга сила, у толико прије што је његов источни програм поштен и лојалан и што је једино кадар да успостави трајни мир на истоку.

\* \*

Пада у очи, како берлински дописник инглишког «Стандарда» непрестано у својим дописима тврди да пријатељство између Немачке и Аустро-Угарске није чисто, и да државници аустро-угарски раде иза леђа Бисмарку на споразумљену с Русијом поради диобе истока. Ово тврђење чини се толико невјероватно, да га нико ни на ум не би узео, кад се не би налазило у једном конзервативном листу као што је «Стандард», који је свагда на и данас најискренији пријатељством испуњен према Аустро-Угарској и коме се не може пребацивати да иде за тим да оцрпи аустро-угарске државнике. Овај лист дакле тврди, да Аустро-Угарска ни за чим толико не тежи као за тим да се приближи Русији и да се с њом споразумије односно њихове засебне акције на Балкану. Првје неки дан исти лист јавља, да Аустро-Угарска спунје своје планове с Русијом без знања, дакле за леђа Немачке, да су посланици Аустро-Угарске и Русије у Цариграду заједнички савјетовали порти да не попусти Јевропи, и да се само енергичном заузимању кнеза Бисмарка има благодарити, што су ти планови осујећени. Из овога изводи «Дели-Нјус» да је аустро-немачки савез «сјенка од сјенке», јер Аустро-Угарску нико не жели за савезника, а савезништву немачком нико не вјерује.

Колико је у свему том встане, није наше да погађамо.

\* \*

У прошли петак отворио је краљ Ђорђија грчке коморе бесједом, у којој изјављује да је берлинска конференција обавезала Грчку да предузме акцију ради окупације Епира и Теласије; с тога је он издао наредбу, да се сва војска грчка креће, и она ће остати у ратном стању све докле докле се не изврши одлука Јевропе.

Из таквога садржаја пријестоне бесједе грчке изводе неки листови као да ће Грчка зблиа предузети и сама акцију. Неки веле да су Грци добили на то миг од Гледстона, који сада хоће да веже питање грчко с црногорским и са свјема осталијем на балканском полуострву па да их Јевропа рјешава све заједно. Бечки листови, који обично свашта напријед погађају, знају и то да ће Грчка бити потучена од Турака и да то Гледстон врло добро зна, но он то баш и хоће, да би могао према Грцима заузети улогу цара руског него онако као што је овај чинио према Србији.

Из Берлина јављају како се тамо држи, да се дипломатска радња данас опет поглавита обрће око грчког питања. Немачка и Аустро-Угарска савјетовале су Грчкој да се држи неутрално.

Из Атине јавља се да је краљева бесједа примљена с великим одушевљењем. Кад се уочи опште расположење и неуре-

У државној штампарији.